

ไขข้อข้องใจ “ซิสต์ที่เต้านม” อันตรายแค่ไหน เสี่ยงมะเร็งร้ายจริงหรือ?

ศูนย์ : ศูนย์รักษเต้านม

บทความโดยแพทย์ : นพ. ปรีศนา สิริยานนท์

ผู้หญิงหลายคนย่อมเกิดความกังวลใจ เมื่อคลำเจอสิ่งผิดปกติที่เต้านม เพราะกลัวว่าก่อนที่จะคลำเจอนี้จะเป็นอันตรายมากน้อยแค่ไหน และกลัวว่าตัวเองจะเป็นซิสต์ที่เต้านม หรือมะเร็งเต้านมกันแน่? แต่ก่อนที่จะเกิดความวิตกกังวลไปมากกว่านี้ เรามาทำความรู้จักกับซิสต์ที่ว่านี้คืออะไร มันจะเป็นอันตรายหรือไม่ ทั้งไ้จะเป็นมะเร็งหรือเปล่า หรือต้องผ่าซิสต์ออกหรือไม่

ซิสต์ที่เต้านม คืออะไร

ซิสต์ที่เต้านม (Breast Cyst) หรือ ถุงน้ำในเต้านม เป็นสิ่งที่พบได้เป็นปกติในเต้านมของผู้หญิงทั่วไป เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของต่อมผลิตน้ำนมขนาดเล็กๆ ภายในเต้านม

คือต่อมหรือท่อน้ำนมพวกนี้จะมีการต่อรวมกันเป็นโพรง (space) จากโพรงเล็กๆ ขยายใหญ่ขึ้นมา แล้วสิ่งที่บรรจุอยู่ในโพรงก็คือ “น้ำ” ซึ่งจะอยู่กันเป็นหย่อมๆ ทำให้เวลาตรวจดูจะพบเป็นถุงน้ำ หรือเมื่อคลำจากภายนอกก็ได้เป็นก้อนในเนื้อ เล็กบ้างใหญ่บ้างแล้วแต่ละรายไป

ซิสต์หรือถุงน้ำในเต้านม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1.ซิสต์ขนาดเล็ก (micro cyst)** มักพบได้ทั่วไปในเนื้อเยื่อเต้านมทั้งเต้า คือหับตัดเนื้อเยื่อตรงส่วนไหนของคนไหนก็ตาม มาส่องกล้องตรวจก็จะเจอได้เสมอๆ นั่นคือเป็นสิ่งที่ปกติที่พบได้อยู่แล้ว ไม่แปลกอะไร ซิสต์พวกนี้มีขนาดเล็กมาก คลำไม่เจอ ตรวจอัลตราซาวนด์อาจพบได้ โดยทั่วไปมีขนาดระดับ ไมครอน จนถึง 2-3 มิลลิเมตร
- 2.ซิสต์ขนาดใหญ่ (macro cyst)** จะมีขนาดใหญ่สามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่า หรือคลำได้ พบได้เรื่อยๆ ในคนที่ตรวจเช็คเต้านม ก็ถือว่าเป็นสิ่งปกติ ไม่แปลกอะไร หากมีขนาดใหญ่จนคลำได้ (2-3 ซม.)

สาเหตุของการเกิดซิสต์ที่เต้านม

ยังไม่พบสาเหตุที่แน่ชัดว่าซิสต์ที่เต้านมเกิดจากขึ้นได้อย่างไร โดยซิสต์ชนิดนี้อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนในช่วงที่ผู้หญิงมีรอบเดือน ทั้งนี้ ยังมีการสันนิษฐานว่าระดับเอสโตรเจนที่มากเกินไปในร่างกายเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดถุงน้ำที่เต้านม โดยเอสโตรเจนจะกระตุ้นเนื้อเยื่อตรงเต้านม และอาจก่อให้เกิดซิสต์ที่บริเวณดังกล่าว

อาการของซิสต์ที่เต้านมเป็นอย่างไร

ซิสต์ที่เต้านมอาจพบที่เต้านมข้างเดียวหรือทั้ง 2 ข้างก็ได้ โดยถุงน้ำในเต้านมดังกล่าวจะเป็นก้อนกลมหรือก้อนรีๆ พื้นผิวเรียบ เคลื่อนย้ายได้ง่าย มักปรากฏตามแนวของเต้านม หัวนมออกสีเหลืองหรือน้ำตาลเข้ม หัวนมจะขยายใหญ่หรือคัดตึงก้อนประจำเดือนมาและลดลงหลังหมดประจำเดือน ทั้งนี้ ผู้ป่วยอาจรู้สึกเจ็บหรือคัดเต้านมตรงบริเวณที่มีซิสต์ขึ้น รวมทั้งคลำได้ก้อนนิ่มๆ ที่เต้านมด้วย

วิธีการการตรวจวินิจฉัยซิสต์

1. ตรวจวินิจฉัยโดยแพทย์ โดยเบื้องต้นแพทย์สามารถวินิจฉัยซิสต์

หรือถุงน้ำในเต้านมได้ทันทีด้วยการคลำก้อนเนื้อที่ขึ้นมา

หากซิสต์ที่ผู้ป่วยเป็นนั้นขึ้นที่ผิวหนังหรือบนอวัยวะที่สามารถคลำเพื่อวินิจฉัยได้

แต่วิธีนี้ไม่สามารถระบุได้ว่าก้อนที่ตรวจพบนั้นเป็นก้อนเนื้อ หรือถุงน้ำ จึงควรจะต้องทำการตรวจด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อยืนยันเพิ่มเติม

2. ตรวจวินิจฉัยโดยการอัลตราซาวด์เต้านม (Ultrasound)

เป็นการตรวจเต้านมด้วยการส่งคลื่นเสียงที่มีความถี่สูงเข้าไปในเต้านม

จากนั้นคลื่นเสียงจะสะท้อนกลับมายังเครื่องแสดงความไม่เหมือนของเนื้อเยื่อที่พบได้ว่าธรรมดา หรือแปลว่าธรรมดา

ทั้งยังสามารถบอกได้ว่า สิ่งผิดปกติเป็นถุงน้ำ หรือก้อนเนื้อ และการอัลตราซาวด์จะมีผลให้ทราบได้ว่า

ก้อนเนื้อนั้นมีขอบเขตที่มองธรรมดา หรือมีความเสี่ยงที่จะเป็นเนื้อร้ายหรือไม่

3. ตรวจวินิจฉัยด้วยแมมโมแกรม (Mammogram)

เป็นการตรวจเต้านมด้วยเครื่องมือที่ใช้รังสีชนิดพิเศษเหมือนการเอกซเรย์

ซึ่งการตรวจแมมโมแกรมจะเป็นการฉายภาพเต้านมด้านละ 2 รูป รวมทั้งถ่ายจากข้างบนแล้วก็ด้านข้างรวมเป็น 4

รูป โดยแพทย์จะสามารถเห็นรายละเอียดของเยื่อ ต่อมไขมัน ไขมัน หินปูน และก้อนเนื้อขนาดเล็ก

ซึ่งจะเจาะจงตำแหน่งที่ได้ถูกตรวจ

4. การใช้เข็มเจาะที่เต้านมดูดของเหลวไปตรวจ

โดยวิธีนี้แพทย์จะทำการเจาะดูดของเหลวออกจากในก้อนถุงน้ำ

ถ้าของเหลวที่ดูดออกมาไม่มีเลือดปนก็ไม่จำเป็นต้องทำการตรวจอย่างอื่นต่อ

แนวทางการรักษา

แม้ว่าซิสต์อาจทำให้ผู้ป่วยมีอาการเจ็บได้ หากไม่เจ็บ ไม่มีอาการก็ไม่จำเป็นต้องรักษาแต่อย่างใด

อาจจะทำเพียงการติดตามตรวจดูขนาดของถุงน้ำว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่เท่านั้น

แต่ถ้าเป็นซิสต์ที่มีอาการและก้อนใหญ่ หรือ แพทย์แนะนำว่าผู้ป่วยควรได้รับการรักษาจะมีวิธีการต่างๆ

ซึ่งแพทย์จะพิจารณาวิธีการที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละรายละเอียดดังนี้

1. การเจาะดูดของเหลวด้วยเข็ม โดยแพทย์จะเจาะดูดเอาน้ำด้านในออก เมื่อได้น้ำออกแล้วอาการก็จะดีขึ้น หลังจากเจาะเอาน้ำออกแล้วประมาณ 50% จะหายไปเลยไม่เป็นอย่างอื่นอีก แต่อีก 50% ก็มีโอกาที่ซิสต์จะกลับขึ้นมาใหม่ ถ้ายังมีอาการอยู่การเจาะเอาน้ำออกอาจทำได้อีก 1-2 ครั้ง
2. การใช้ฮอร์โมน การใช้ยาจำพวกยาคุมกำเนิดเพื่อปรับระดับฮอร์โมนในร่างกาย และประจำเดือนอาจจะช่วยลดการเกิดถุงน้ำที่เต้านมได้ การหยุดฮอร์โมนทดแทนในหญิงวัยทองก็ช่วยได้เช่นกัน

3. การผ่าตัด ในผู้ป่วยบางรายจำเป็นต้องผ่าตัด เช่น มีอาการค่อนข้างมาก
หรือมีการเจาะดูออกแล้วพบเลือดปน หรือสงสัยความเสี่ยงในการเกิดมะเร็ง

การดูแลอาการของผู้ป่วยซิสต์ที่ไต

เนื่องจากซิสต์ที่ไตไม่สามารถป้องกันได้
แต่ผู้ป่วยสามารถดูแลอาการป่วยได้ด้วยตัวเองเพื่อป้องกันไม่ให้อาการของโรคลุกลามไปมากกว่าเดิมได้
โดยที่ผู้ที่ป่วยเป็นซิสต์ที่ไตสมควรสวมเสื้อชั้นในที่ใช้หลังทำศัลยกรรม
หรือสปอร์ตบราเพื่อช่วยประคองไตและช่วยให้ไม่รู้สึกอึดอัด หากรู้สึกเจ็บที่ก้อนซิสต์
สามารถประคบด้วยของอุ่น ของเย็น หรือถุงน้ำแข็งเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวด
และรับประทานยาแก้ปวดตามที่แพทย์แนะนำ เช่น ยาพาราเซตามอล หรือกลุ่มยาต้านอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์
อย่างยาแอสไพรินหรือยานาพรอกเซน

ซิสต์หรือถุงน้ำที่เกิดขึ้นที่ไต มีโอกาสกลายเป็นมะเร็งหรือไม่?

ถุงน้ำของไต หรือซิสต์ ถ้าเป็นซิสต์ธรรมดา หมายถึงถุงที่ภายในมีน้ำ โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่กลายเป็นมะเร็ง
ถ้าไม่มีอาการก็ไม่จำเป็นต้องจัดการ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น
ที่ซิสต์เกิดขึ้นแล้วมีความผิดปกติตั้งแต่ต้นและมีลักษณะเป็นมะเร็งไต
การจะทราบว่าซิสต์ที่เป็นนั้นมีแนวโน้มว่าจะกลายเป็นมะเร็งหรือไม่
ที่แน่นอนจะต้องได้รับการตัดชิ้นเนื้อเพื่อพิสูจน์ แต่โดยทั่วไปแพทย์สามารถบอกได้ว่า ลักษณะของซิสต์ที่เกิดขึ้น
สอดคล้องจะเป็นมะเร็งหรือไม่ ทั้งนี้หากไม่แน่ใจจากก้อนที่ไตที่ตรวจพบเป็นซิสต์ หรือเป็นมะเร็ง
ควรปรึกษาแพทย์จะดีที่สุด